

ClubEMAS
associació d'organitzacions
registrades EMAS a Catalunya

La biodiversidad y las empresas: experiencias del Club EMAS en Cataluña

Gregori Reyes

Lorca, 22 de mayo de 2012

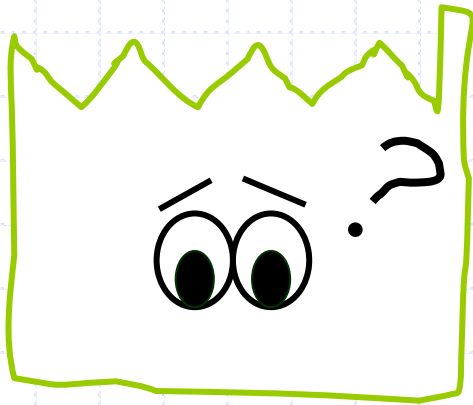
¿Empresa y biodiversidad...???

No es un tema del que se hable mucho en las empresas

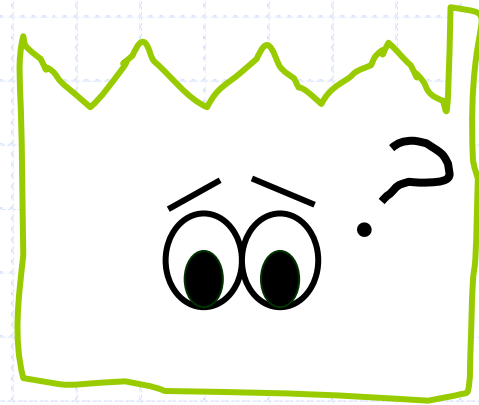
Se priorizan otros aspectos (residuos, emisiones, aguas, etc.) pero no se relacionan con los impactos en la biodiversidad o no se actúa en relación a la biodiversidad

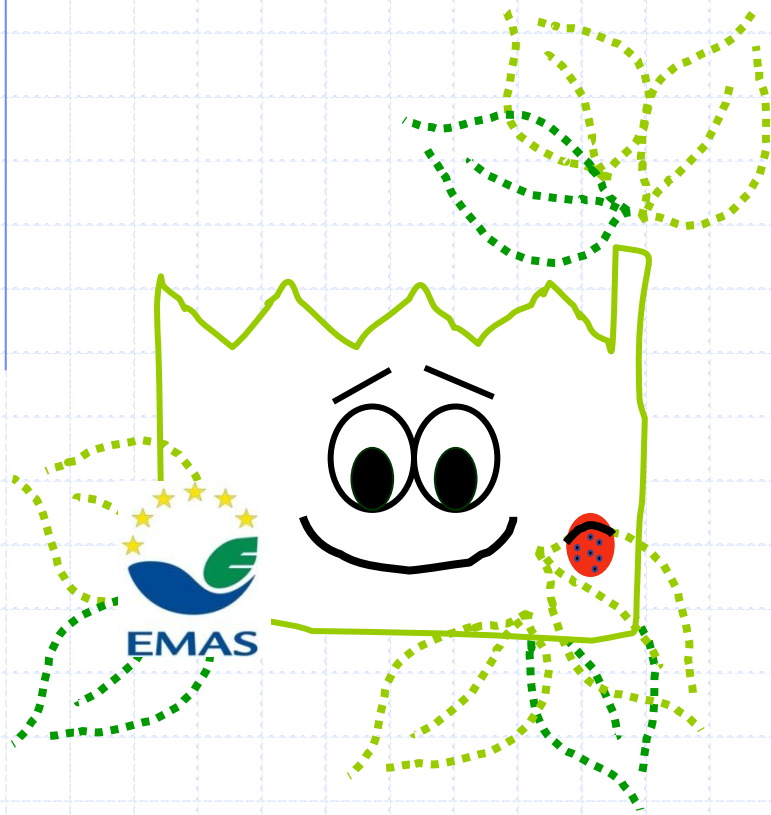
¿Empresa y biodiversidad...???

! Algunas empresas se encuentran en entornos en los que le es muy difícil ver el vínculo con la **“biodiversidad”** (entornos ya muy antropizados y modificados)

! Falta, a nivel interno, en muchos casos, competencias específicas en este campo

EMAS y la biodiversidad

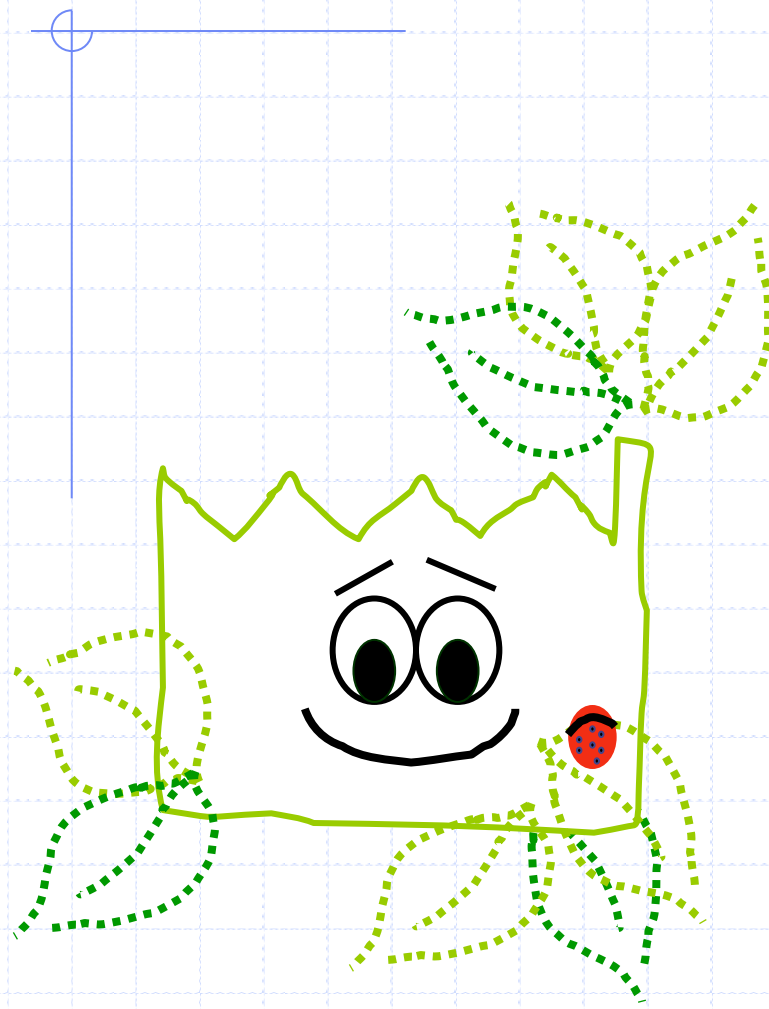

- 📌 El Reglamento EMAS hace una tímida introducción de la biodiversidad (indicador básico), pero ya es un inicio...
- 📌 Los documentos sectoriales de referencia de EMAS incluirán más elementos a partir de los cuales poder trabajar...

Experiencias Club EMAS

1

Artículo en la RQA (Revista Club EMAS)

Biodiversitat i empresa

Francesc Giró
Director de la Divisió Acció Natura
Barcelona, maig del 2010

Que és la biodiversitat
Les Nacions Unides han declarat el 2010 Any Internacional de la Biodiversitat. Aquesta paraula encara és desconeguda per una part important de la població. D'acord amb la Convenció Internacional sobre Biodiversitat, s'entén per "biodiversitat" o "diversitat biològica" la variabilitat d'organismes vius de qualsevol font, inclòs, entre d'altres, els ecosistemes terrestres i marins i altres ecosistemes aquàtics i els complexos ecològics dels quals formen part, comprant la diversitat dins de cada espècie, entre les espècies i dins dels ecosistemes. En poques paraules, es tracta de la varietat de la vida a la Terra.

Per què és important
La biodiversitat és important perquè garanteix el funcionament de la Terra. Totes les persones necessitem per a viure aire de qualitat, aigua i aliments. Però, si ens faem en el nostre entorn, tot el que ens envolta prové de la biodiversitat. Els plàstics, la fusta, el paper, gairebé tot el que no és d'origen mineral prové de la biodiversitat. Un altre valor important de la biodiversitat és el seu valor científic. L'estudi d'aquesta ens permet avançar en el coneixement de l'origen i el funcionament de la vida i també ens permet entendre com funciona el nostre planeta. A més a més, ens pot aportar múltiples aplicacions que ens poden ser molt útils. Per tot això, la biodiversitat és fonamental des del punt de vista econòmic. Cada cop més, descobrim molècules i formes de vida que, un cop imitades o desenvolupades, poden tenir un valor econòmic molt alt. Un altre dels valors de la biodiversitat, que és cada vegada més reconegut, és el valor com a recurs turístic. Cada any milions de persones s'arreu del món viatgen a àrees naturals per tal de conèixer, observar i fotografiar la biodiversitat que contenen.

La pèrdua de biodiversitat
Tenim estimacions que actualment s'extingirien entre cinquanta i dues-centes espècies al dia, amb la qual cosa es perd una oportunitat enorme de descobrir aplicacions que ens podrien ser útils com a espècie. Sobretot a les selves tropicals encara, hi ha moltes espècies que no han estat descrites. És sorprenent que al segle XXI encara anem descobrint noves espècies de mamífers, ocells o amfibis a Papua Nova Guinea o Cambodja. Si encara descobrim aquests animals grossos, imaginem el que queda per descobrir en el món dels petits, dels invertebrats. Les extincions són un procés natural que fa que regularment desapareguen espècies i de mica en mica en vagin sorgint de noves, però normalment aquests processos tenen lloc al llarg de desenes o centenars de milers d'anys. A la història de la humanitat no s'havia produït mai una extinció massiva de

formes de vida com la que estem vivint en els darrers anys. Una empresa situada a Martorelles recupera un espai proper a la fàbrica per tal de crear un corredor per a la fauna. Una de les actuacions va consistir a col·locar capses niu per a rapenets.

cent anys. Es creu que el ritme d'extinció és entre deu i cent vegades més ràpid que el que es donaria manera natural. Es considera que en els darrers 435 milions d'anys s'han produït cinc extincions massives, de les quals la darrera, més coneguda per ser la dels dinosaures, va tenir lloc fa 65 milions d'anys. La que estem vivint ara té a l'espècie humana com a principal i quasi única causa.

Les extincions són per sempre
Quan parlem dels problemes ambientals que ens afecten, com ara el canvi climàtic, la contaminació de l'aire, la contaminació de l'aigua o dels sòls, l'erosió i la desertificació, etc., pocs vegades som conscients que pràcticament tots aquests processos podrien tenir solució a llarg termini. És quasi sempre una qüestió de voluntat, tecnologia, recursos econòmics i temps. Amb totes aquestes eines, podríem recuperar la qualitat de l'aire i dels sòls, així com la qualitat de l'aigua de rius, llacs, oceans i fins i tot dels aqüífers subterranis, que poden tardar segles a recuperar-se. Però les extincions són per sempre. És probablement l'únic procés que és totalment irreversible. D'aquí la urgència d'aturar aquesta pèrdua, aquest drama per al planeta, i també per la humanitat.

Que hi té a veure, això, amb les empreses
Tota la nostra activitat econòmica i el nostre benestar es basen en les matèries primeres, béns i serveis que ens proporciona la natura i que constitueixen el nostre capital natural. Tot i que sovint ho oblidem, la nos-

tra espècie forma part de la natura i no pot prescindir-ne. Per tant, qualsevol activitat humana, incloent-hi evidentment l'econòmica, té un impacte en la biodiversitat i en els serveis que aquesta ens ofereix. Sovint associem la degradació ambiental i l'impacte sobre el medi natural només amb empreses extractives, sigui de mineral, fusta, peix o altres béns. Però totes les persones i les empreses tenim un impacte directe i indirecte sobre el medi. La nostra ocupació de l'espai n'és l'indicador més fàcil. Però també el consum energètic i d'altres materials hi té un impacte. La fusta de construccions i mobles i la pasta per a produir paper poden provenir de plantacions d'arbres ben explotades per a aquestes finalitats, o bé de selves tropicals verges que són arruïnades. Els conreus per a obtenir l'oli de palma o la soja per a aliments o pinos, o productes cosmètics i de cura personal, poden haver estat els causants de la devastació d'ecosistemes de gran valor a Amèrica del Sud o al sud-est d'Àsia. El consum del peix que se serveix als restaurants (o a la cantina de l'empresa), depenent del seu origen, tipologia i mides, pot estar contribuint al drama que estan vivint els nostres mars i oceans.

Podem fer-hi res, les empreses?

Un primer pas és tenir un mínim coneixement de la biodiversitat del nostre país i de la seva importància. També podem analitzar l'impacte que té la nostra empresa sobre la biodiversitat. Un indicador senzill és la superfície que ocupa. L'empresa Walmart va desenvolupar la iniciativa "Acres per Amèrica", que consisteix a compensar cada acre (0,4 hectàrees) que ocupen els centres comercials amb la protecció d'una àrea d'interès natural d'una superfície equivalent. També tenim l'oportunitat de desenvolupar un pla d'acció per la biodiversitat (PAB), que consisteix en una anàlisi més a fons del nostre impacte i a definir una estratègia i un pla d'acció compensatori, col·laborant aleshores amb les estratègies locals o nacionals de conservació de la biodiversitat. Per posar un exemple, ACESA va elaborar, en col·laboració amb Acció Natura, un pla per a les seves autopistes AP-2 i AP-7, que s'ha començat a implementar, potenciant comunitats vegetals d'interès als terrenys de les autopistes i l'area de decaix, i eliminant les espècies de la flora que són invasives i d'origen exòtic.

Tota activitat empresarial i econòmica, com hem comentat, es basa directament o indirectament en el capital natural i té, per tant, la responsabilitat d'esmençar part dels seus esforços en la conservació i regeneració d'aquest capital natural, com a necessitat present i com a garantia de futur. En aquest procés, una organització pot establir una aliança amb una ONG conservacionista o de custòdia que mení a una relació que sigui de benefici mutu. La implicació de les empreses en la conservació de la biodiversitat constitueix, una responsabilitat, i a l'hora una oportunitat de diferenciació, de millorar la seva reputació i de buscar l'excel·lència en l'exercici de la seva responsabilitat social empresarial.

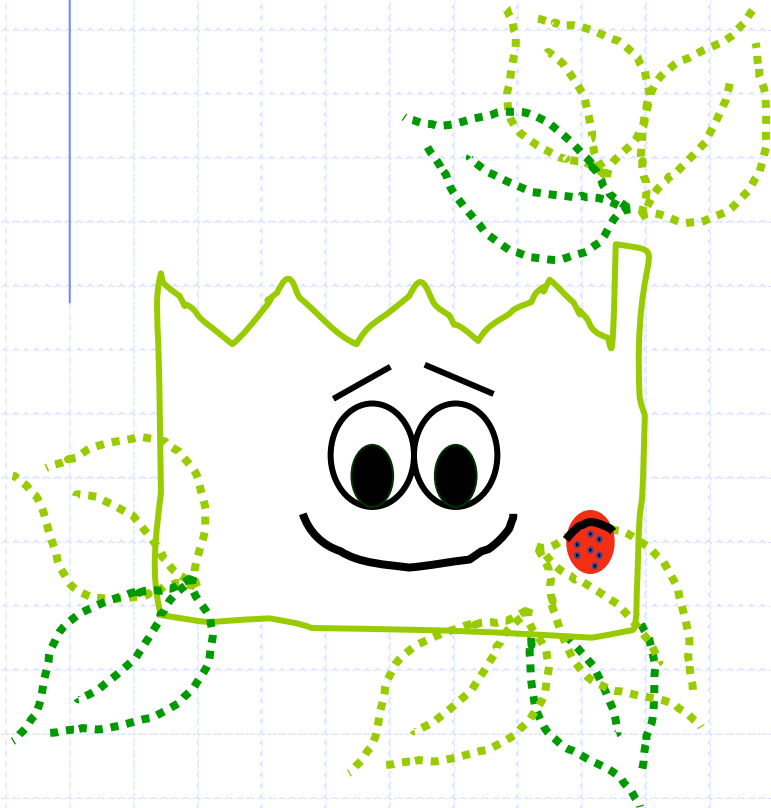
Diverses empreses, com ara ACESA o Gas Natural, col·laboren en la recuperació d'un espai natural de gran interès: l'estany de Sòs, a Girona, on els grats humans són gestionats amb l'ajut de cavalls.

Recurs compensatori de l'impacte de l'obra: Mitjançant accés de lloguer o compra amb els propietaris de la zona, comprem una superfície equivalent a la que ocupem i fem un pla de conservació i gestió de la biodiversitat.

Experiencias Club EMAS

2

Póster biodiversidad

La biodiversidad es vida

Los humanos formamos parte de la rica diversidad de la naturaleza. La biodiversidad, la variedad de la vida en la Tierra, es esencial para proporcionar la salud, el bienestar, el alimento y el combustible.

SERVICIO DE SOPORTE

- Producción primaria
- Provisión de hábitats
- Ciclos de nutrientes
- Formación y retención de suelo
- Ciclo del agua

BENEFICIOS (servicios de abastecimiento)

- Alimentos, fibras y combustibles
- Recreación genética
- Medicinas
- Agua

Amb les ganegues, les xurres som els únics representants a Europa de la família dels pteroclidids, uns ocells propis de medis aridís i subdesèrtics. A Catalunya només en quedem menys de deu parelles!

La pèrdua de és irreversible!

- la pèrdua i dègr causats sobretot pel sol
- el canvi climàtic
- l'excessiva càrrega d'altres formes de vida
- la sobreexplotació dels recursos de vida
- la vinguda d'espècies invasores
- altres factors d'impacte econòmics, sociològics i culturals

Sabíeu que...?

S'han definit com a "punts calents" o hotspots de biodiversitat les regions considerades com els reserves de vida animal i vegetal més rics de la Terra i alhora més amenaçats per les grans pressions d'origen humà a què estan sotmesos.

Sabíeu que...?

Hi ha 34 hotspots establerts fins a la superfície terrestre, per confirmar-ne en poder trobar de les espècies de plantes del de vertebrats terrestres com

Comencem a actuar avui mateix!

Enganxeu el póster en un vidre, amb el mapa del món mirant cap a aquest. Marqueu l'estat d'actuació de les diferents activitats proposades, enganxant uns gomets en els espais disponibles segons correspongui. Per fer un seguiment, aneu treballant els gomets segons l'evolució de les activitats.

Fites assolides a l'organització o estat

- Informació accessible a tothom sobre els espais naturals que hi ha més propers a la nostra seu.
- Organitzem almenys una sortida anual per gaudir plegats de la natura, i/o per treballar-hi activament per millorar-la.
- En el nostre mitjà de comunicació incloem un apartat específic dedicat al medi ambient i a les nostres accions per a cuidar-lo.
- Si disposem d'una existència, pati, terrassa, jardí o altre espai obert, hi potenciem la biodiversitat.
- El paper que utilitzem és reciclat o provinent d'explotacions forestals sostenibles (amb segell).
- Per a totes les publicacions que fem, utilitzem paper reciclat o provinent d'explotacions forestals sostenibles (amb segell).
- Fem servir altre material d'oficina ecològic.
- Dotem els distribuïdors automàtics de comerç just i/o de producció ecològica.
- Es comprar objectes de fusta, ens preocupem de preguntar-ne l'origen i de rebutjar les ofertes que tinguin indicis d'haver contribuït a la destrucció o degradació de masses forestals verges.
- Separem els residus segons el material de què són fets.
- Llencem els residus orgànics al contenedor corresponent o els reciclem en un vermicompostador.
- Les aixetes disposen de sistemes d'estalvi d'aigua.
- Les sistemes dels vàters tenen un sistema de mitja descàrrega, o doble pulsació, amb una indicació ben clara.
- Vetlem perquè es compleixin les mesures mínimes que han de tenir els exemplars de cadascuna de les espècies de peix que se serveixen al nostre menjador.
- Al menjador evitem consumir les espècies de peixos més sobreexplotades (especialment la tonyina vermella) i intentem fomentar el consum d'espècies de pesca artesanal i local.
- Tenim controlades les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle i intentem reduir-les.
- Per anar més enllà...
- Col·laborem amb un projecte mediambiental de conservació d'almenys un cop l'any.
- Compensem l'equi fòcil de terra que ocupa la nostra organització mitjançant la conservació permanent d'un espai natural de dimensions equivalents.
- Compensem les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle que no hem pogut reduir.

Marqueu al mapa amb gomets els llocs on tingueu la vostra seu i/o delegacions. També podeu marcar els llocs on treballen els vostres clients o proveïdors o col·laboradors (p. ex., les vostres entitats o municipis agermanats)

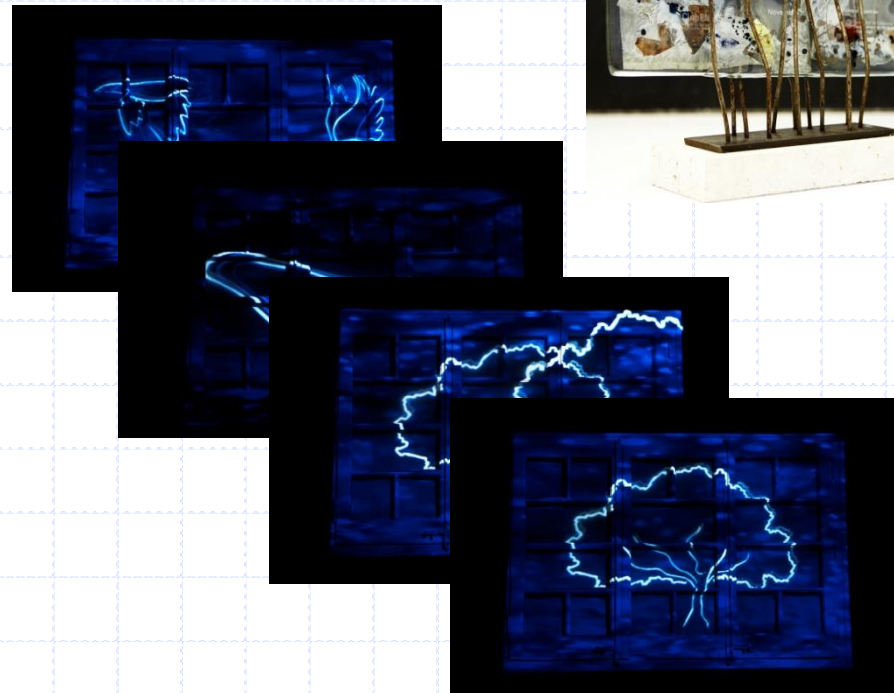
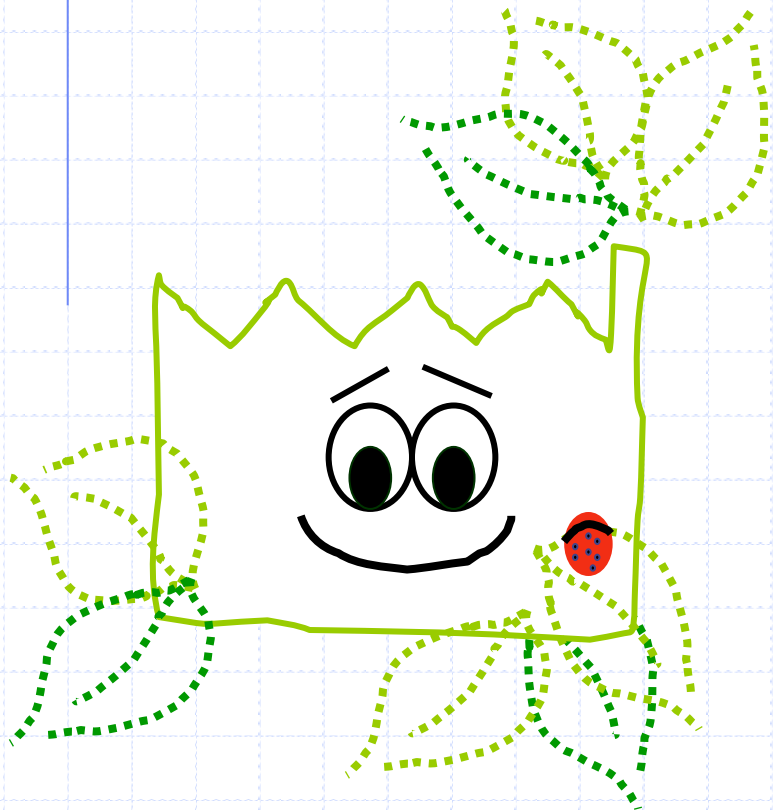
A Catalunya hem trobat primerament immersos en el punt calent que es coneix com a "zona del Mediterrani", que destaca sobretot pel seu espectacular registre de 24.000 espècies de plantes vasculars, més de la meitat de les quals són endèmiques. El nostre punt calent actual és un dels espais més d'ocells i una important representació de regions d'ambients endèmics. Ara en dia, de l'estensió original del punt calent només el 5% conté una vegetació relativament intacta, un percentatge que és col·loca entre els quatre punts calents del món que han patit una atenuació més significativa.

Compartiu el vostre compromís vers la biodiversitat i els avantatges que això pot aportar a la vostra organització mitjançant la taxa de fitxa a, indicant la data i una referència a la vostra organització. Registre de fitxes a: www.accionanatura.org

Experiencias Club EMAS

3

Temática Premios EMAS 2010

Experiencias Club EMAS

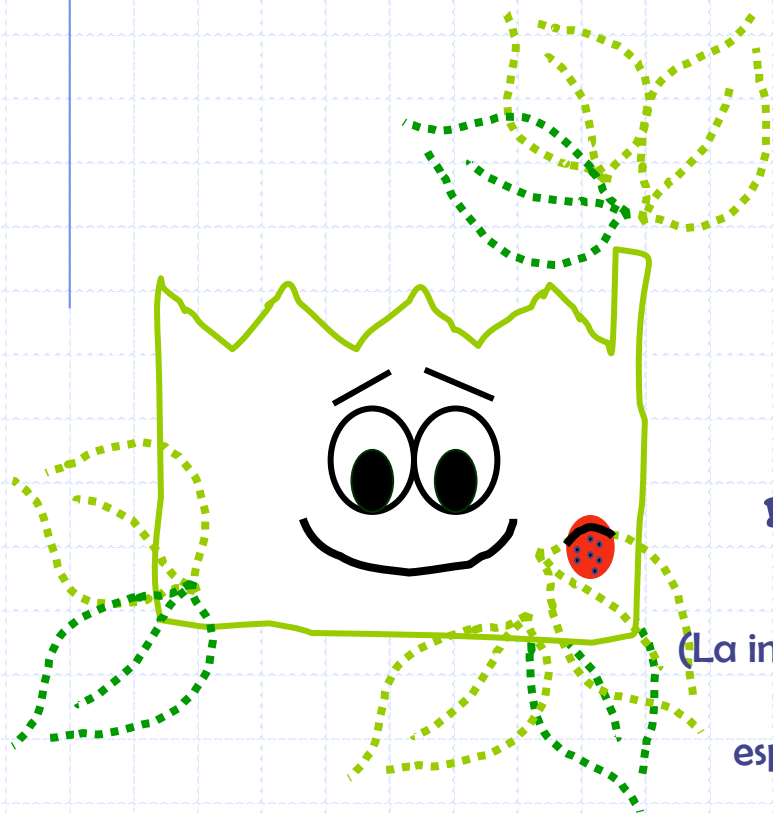
4

Organización de jornadas
en colaboración

↳ Empresa y biodiversidad
(Diversidad en las empresas, diversidad
en el entorno) **Noviembre 2011**

↳ Promoción proyectos
(Compensa Natura)

↳ Taller biodiversidad y
gestión ambiental
(La integración de la biodiversidad en los
sistemas de gestión ambiental,
especialmente EMAS) **Mayo 2012**

Experiencias Club EMAS

5

Proyecto colaboración
Empresas -Entidades
ambientales

tàndem

↳ Quiere ser un espacio de colaboración entre
empresas y entidades del tercer sector
ambiental de Cataluña

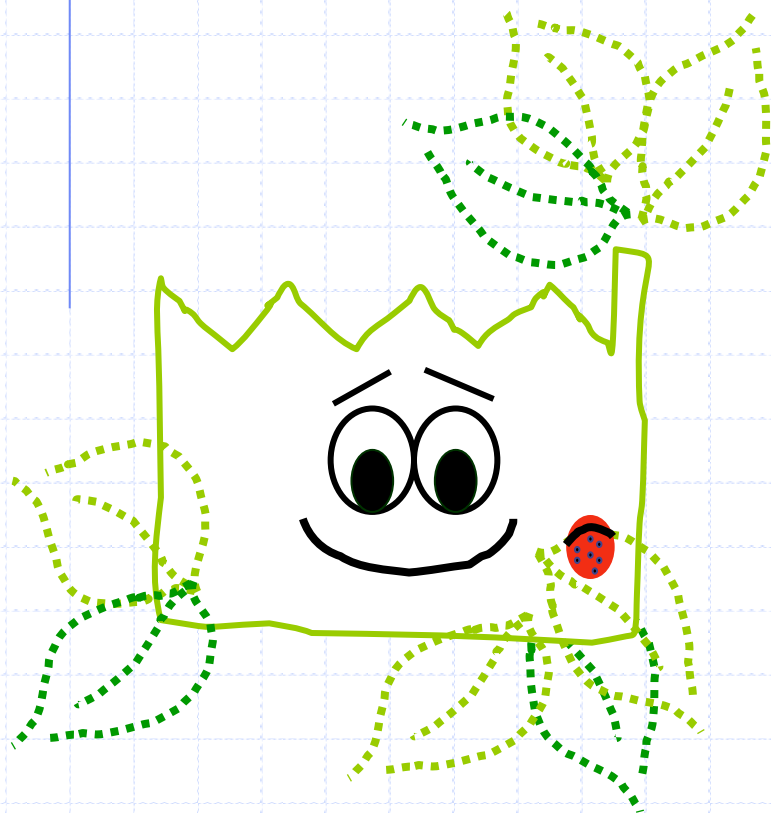
tàndem

marketplace ambiental

tàndem

borsa de recursos

Nuestro trabajo para el futuro

- 📌 Mediante talleres, reuniones de trabajo, etc. ayudar a las empresas a trabajar en indicadores más adecuados para el tipo de actividad.
- 📌 Conjuntamente con el Departament de Territori i Sostenibilitat, hacer difusión de información sobre el impacto en la biodiversidad y ofrecer fuentes de información para agilizar a las empresas el proceso de evaluación de su impacto y de las posibles actuaciones.

Gracias

www.clubemas.cat

info@clubemas.cat

